

Ongerechtigheid – wat is dat?

Vraag:

Wat is ongerechtigheid (bijzonder in 2 Timotheüs 2) en wat betekent 'gemeentelijke ongerechtigheid'?

Antwoord:

De tekst in 2 Timotheüs 2:19-22 wordt steeds weer aangehaald om diverse standpunten te onderbouwen. Het is daarom goed wanneer we deze Schriftplaats eens iets nauwkeuriger onderzoeken. Het Woord van God zegt daar het volgende:

“Evenwel, het vaste fundament van God staat en heeft dit zegel: De Heer kent die de Zijnen zijn; en: ieder die de Naam van de Heer noemt, onttrekke zich aan ongerechtigheid. In een groot huis nu zijn niet alleen gouden en zilveren vaten, maar ook houten en aarden; en sommige tot eer, maar andere tot oneer. Als dan iemand zich van dezen reinigt*, zal hij een vat zijn tot eer, geheiligd, bruikbaar voor de Meester, geschikt voor alle goed werk. Maar ontvlucht de begeerten van de jeugd en jaag naar gerechtigheid, geloof, liefde en vrede met hen die de Heer aanroepen uit een rein hart”.

(* het woord 'reinigt' of 'uitzuivert' betekent eigenlijk: zich ervan weg reinigt, d.w.z. zich er van reinigt door afstand te nemen, door zich ervan af te zonderen)

Allereerst willen we wijzen op de samenhang van deze aansporingen. In vers 15 had de apostel Paulus Timotheüs aangespoord om zichzelf “aan God beproefd voor te stellen, als een arbeider die zich niet behoeft te schamen”. Dan volgt de aansporing in vers 16 om zich te onttrekken aan “ongoddelijk gezwets”, omdat mensen die dat doen “in toenemende goddeloosheid voortgaan”. Als voorbeeld voert Paulus in vers 17 Hymenéüs en Filétus aan. Vers 18 laat zien dat deze beide mannen van de waarheid waren afgeweken en beweerden dat de opstanding al had plaatsgevonden. Op die manier wierpen zij het geloof van sommigen omver.

Dit concrete geval van twee valse leraren neemt de apostel Paulus nu als aanleiding om algemeen onderwijs te geven voor het gedrag van de gelovigen in de laatste dagen. Deze manier van doen vinden we in het Woord van God meer dan eens. Zo werden bijvoorbeeld de uiteenzettingen over de Tafel van de Heer (1 Kor. 10) en over de maaltijd van de Heer (het avondmaal, 1 Kor. 11) gegeven vanwege actief verkeerd gedrag van de Korinthiërs. Paulus neemt dus een *concreet geval van verkeerd gedrag om algemeen geldig onderwijs te geven*. Dat is hier in 2 Timotheüs 2 niet anders. Tegen de achtergrond van valse en boze leringen van deze beide mannen geeft Paulus een richtingaanwijzing aan Timotheüs – en daardoor ook aan ons allemaal.

Het zou te kort doen aan de Schrift wanneer we het onderwijs van de verzen 19-22 alleen toepassen op *fundamenteel* kwaad (soms ook valse leer of dwaalleer genoemd). Dat wordt soms wel gedaan. Daarmee wordt kwaad bedoeld dat de Persoon en het werk van de Heer Jezus direct aantast. Zo'n kwaad heeft natuurlijk een bijzonder ernstig karakter, en 2 Johannes 9 verbiedt ons zelfs zulke mensen te groeten. Maar de apostel Paulus spreekt in de volgende verzen van 2 Timotheüs 2 niet over boze of valse leer, maar over 'ongerechtigheid' en 'vaten tot oneer'. Dat doet hij zeker niet zonder reden. Bovendien moeten we bedenken dat het vanaf vers 19 niet gaat om een *uitleg* van vers 18, maar om een *antwoord* erop. Dat maakt de hele context ons duidelijk.

Graag geef ik op deze plek een korte opmerking door. Toen onze geestelijke voorvaders zich van diverse kerken en evangeliegemeenten afzonderden, waren de redenen daarvoor beslist niet gelegen in 'fundamenteel boze leringen'. In vele gevallen was het juist een verkeerd gedrag met betrekking tot het samenkomen (dus 'kerkelijke ongerechtigheid') dat hen ertoe bracht die gemeenschappen te verlaten. Daarbij moeten we bijv. denken aan de aanstelling van predikanten, de vorming van gemeenten op grond van bepaalde eenzijdig benadrukte leerstellingen, een bijzonder lidmaatschap van kerkgenootschappen (en niet alleen van Gods Gemeente), enz. Vandaag de dag kun je ook de openlijke dienst van zusters in de samenkomsten daarbij rekenen.

Paulus spreekt vervolgens over het grote huis. Wat wordt daarmee bedoeld? Het is de Christenheid. Wij allemaal bevinden ons in dit grote huis. Niemand kan er uitgaan, behalve wanneer iemand zegt geen Christen meer te zijn. In dit grote huis zijn allerlei vaten, of: voorwerpen. Allereerst zijn er gouden en zilveren voorwerpen. En ten tweede houten en aarden voorwerpen. Het verschil zit 'm dus allereerst in de aard van het materiaal. Gouden en zilveren vaten spreken van mensen die leven uit God hebben (goud is een beeld van de Goddelijke heerlijkheid en gerechtigheid; zilver is een beeld van de verlossing). Houten en aarden vaten spreken van ongelovige mensen (hout en klei staan immers in verbinding met de aarde).

Maar dat is nog niet alles. Er is in dit gedeelte nog een tweede manier van indelen, van classificeren. Er zijn nl. voorwerpen tot eer en er zijn voorwerpen ('vaten') tot oneer. Zijn gouden en zilveren vaten automatisch ook vaten tot eer? Zeker niet! Ook gouden en zilveren vaten kunnen verontreinigd zijn en daardoor onbruikbaar worden voor de Meester, voor de Heer des huizes. Dat is precies de reden waarom zulke gouden en zilveren vaten (dus gelovige mensen) zich moeten afzonderen van hen die een vat tot oneer zijn. Hoe kun je een vat tot eer zijn? Door je ten eerste te onttrekken aan ongerechtigheid en je ten tweede te reinigen (af te scheiden) van hen die met ongerechtigheid in verbinding staan.

Afzondering betekent in deze samenhang niet alleen maar afzondering van boze dingen en *leringen*, maar ook duidelijk de afscheiding van *personen*. Dat is hier de primaire gedachte. Zowel de voorwerpen tot eer als die tot oneer zijn in de context van dit gedeelte *personen*. Wanneer ik me afzonder van het kwaad bij anderen, sluit dat altijd ook in dat ik me van de persoon afzonder die dat boze praktiseert. Natuurlijk moeten we ons ook afscheiden van boze leringen en boze beginselen die in een bepaalde plaats heersen. Maar die staan toch altijd weer in verbinding met personen. De fundamentele gedachte is hier dan ook: afscheiding van personen. Alleen dán kun je een vat zijn tot eer. Daarmee wordt niet alleen bedoeld dat je je moet scheiden van ongelovigen, maar ook van gelovigen (gouden en zilveren vaten) wanneer ze met kwaad bevuurd zijn en het niet willen nalaten, of verbonden zijn met iets wat de Naam van de Heer oneer aandoet. Kort gezegd: wanneer ze zich niet willen onttrekken aan ongerechtigheid.

Dat brengt ons natuurlijk bij de vraag wat ongerechtigheid precies is. Ik ben ervan overtuigd dat we ongerechtigheid niet kunnen beperken tot fundamenteel kwaad. Omdat dit wel vaak wordt beweerd, wil ik graag enkele citaten van 'oude broeders' weergeven:

V. E. Vine, een gerenommeerde kenner van de Griekse taal, verklaart het woord "adikia" (ongerechtigheid) als volgt: "Ongerechtigheid is een toestand van ontbrekende overeenstemming, hetzij met God naar de maatstaf van Zijn heiligheid en gerechtigheid,

hetzij met de mensen volgens de maatstaf die de mens in zijn geweten als juist beschouwt”¹.

H. Rossier schrijft: “Ongerechtigheid is alles wat ons wegleidt van de waarheid en in tegenspraak staat met de wezenskenmerken van God. De praktische heiligheid en gerechtigheid vereisen dat wij met zulke dingen geen gemeenschap hebben”².

F. B. Hole (1874-1964) drukt het zo uit: “Ons vers (2 Tim. 2:19) legt alleen maar heel eenvoudig algemene beginselen vast; de gelovige moet altijd afstaan van de ongerechtigheid ... De gelovige mag nooit samengaan met enige vorm van kwaad. Hij moet zich scheiden van elke soort van kwaad”³.

We zien dus heel duidelijk dat ongerechtigheid alles is wat in tegenspraak staat met God en met Zijn wil die Hij ons heeft geopenbaard. Wanneer iemand dergelijke dingen niet wil nalaten, dan kan hij geen ‘vat tot eer’ zijn.

We moeten daarbij voor ogen houden dat ongerechtigheid enerzijds het tegengestelde van gerechtigheid is (bijv. Rom. 6:13, 1 Petr. 3:18). Anderzijds toont de Bijbel ons ook op enkele plaatsen de tegenstelling tussen ongerechtigheid en waarheid (bijv. Luk. 16:11, Joh. 7:18, Rom. 1:18, 1 Kor. 13:6). God wil dat we in alle opzichten blijven bij de waarheid van Zijn Woord.

Wat de uitleg van ons vers betreft wil ik bewust nog twee citaten van gewaardeerde Schriftuitleggers weergeven. Ze laten zien dat de voorgestelde gedachten beslist geen ‘nieuwe leer’ zijn, maar al duidelijk werden onderwezen door hen die ons zijn voorgedaan.

Nog eens laten we *J. N. Darby* aan het woord:

“Laten zij die de Naam van de Heer Jezus noemen, zich afzonderen van alle kwaad. Hier heb ik iets wat ik kan herkennen en erkennen. We lasteren de Naam als we in de praktijk de mogelijkheid tot eenheid tussen die Naam en het kwaad handhaven.

Het geheel van wat zichzelf christelijk noemt wordt hier gezien als een groot huis. De Christen is daar uiterlijk een deel van, ondanks zichzelf; want hij noemt zichzelf een Christen, en het grote huis omvat alles wat zichzelf christelijk noemt. Maar persoonlijk reinigt hij zich van ieder vat dat niet tot eer van de Heer is. Dit is de regel van christelijke trouw. En als hij zich zodoende persoonlijk gereinigt heeft van alle gemeenschap met het kwaad, zal hij een vat zijn tot eer, geheiligd, geschikt om door de Meester gebruikt te worden. Hij moet zich reinigen, afzonderen, van alles wat strijdig is met de eer van Christus in hen die Zijn Naam dragen.

Het onderwerp is hier niet de tucht wegens persoonlijk gemaakte fouten; evenmin gaat het over het herstel van zielen in een gemeente die gedeeltelijk haar geestelijke gezindheid had verloren. Nee, maar er wordt een gedragslijn gegeven voor de Christen persoonlijk, met het oog op alles wat op enige wijze tot oneer is van de Heer”⁴.

Hamilton Smith (1862-1943) schrijft: “Allereerst is het de plicht van ieder die de Naam van de Heer aanroept om van ongerechtigheid af te staan (zich daarvan dus terug te trekken). We mogen de Naam van de Heer op geen enkele wijze met kwaad in aanraking brengen. De verwarring en wanorde in de Christenheid is zo groot geworden dat we enerzijds gemakkelijk iemand verkeerd kunnen inschatten en menen dat hij de Heer niet toebehoort,

¹ V. E. Vine, Expository Dictionary of Bible Words, pag 260

² H. Rossier, Étude sur la seconde Épitre à Timothée

³ F. B. Hole, Assembly principles

⁴ J. N. Darby, commentaar op de Tweede Brief aan Timotheüs, pag. 62 v. (in Synopsis dl. 8)

terwijl hij toch in zijn hart oprecht gelovig is; maar: 'De Heer kent die de Zijnen zijn'. Anderzijds echter is degene die de Heer belijdt verantwoordelijk om zich aan ongerechtigheid te onttrekken. Wanneer hij weigert dit te doen, kan hij ook niet klagen als hij verkeerd beoordeeld wordt. In deze dagen van verval en wanorde is het niet meer voldoende dat iemand de Naam van de Heer belijdt. Zijn belijdenis moet worden getoetst. En de toetssteen is of wij ons onderwerpen aan het gezag van de Heer door ons te onttrekken aan ongerechtigheid. Te volharden in een verbinding met ongerechtigheid en tegelijkertijd de Naam van de Heer aan te roepen betekent dat we Hem met kwaad in verbinding brengen"⁵.

Nu komen we bij het tweede deel van de vraag: bestaat 'gemeentelijke ongerechtigheid'? En zo ja, wat moeten we daaronder verstaan?

Ik wil er allereerst op wijzen dat dit opnieuw een uitdrukking is die niet in de Bijbel voorkomt; en ik ervaar hem ook niet als bijzonder gelukkig. Toch wordt hij steeds opnieuw gebruikt, omdat er nauwelijks een andere uitdrukking is die beter omschrijft wat bedoeld wordt. Want dat wat men met deze uitdrukking wil aanduiden, vinden we wel degelijk in de Bijbel!

Laten we allereerst voor ogen houden dat ongerechtigheid niets anders is dan een vorm van kwaad. De Bijbel spreekt niet voor niets over 'elke vorm van kwaad' (1 Thess. 5:22). Normaal gesproken onderscheiden we terecht tussen *zedelijk (moreel)* kwaad en *leerstellig (religieus)* kwaad. Moreel kwaad is bijv. hoererij, hebzucht, laster, alcoholisme enz. Leerstellig of godsdienstig kwaad is bijv. afgodendienst, de loochening van het Zoonschap van de Heer Jezus, de alverzoeningsleer, enz.

Maar er is nog een tweede onderscheiding die we niet moeten vergeten: er is *persoonlijk* kwaad en ook *collectief* kwaad. Dat laatste is dat wat bedoeld wordt met de uitdrukking 'gemeentelijke ongerechtigheid'. Daarbij gaat het bijv. om het gezamenlijke verkeerde gedrag van gelovigen met betrekking tot het samenkomen als gemeente. Persoonlijk kwaad is dan aanwezig wanneer God mij een *persoonlijke* verantwoordelijkheid geeft en ik hiermee niet in overeenstemming ben. Wanneer persoonlijk kwaad dat niet geoordeeld wordt, in een plaatselijke vergadering wordt geduld, verontreinigt die vergadering zich zelf. Dat hebben we hierboven al duidelijk gezien. Daarom eist God ook de afzondering van het kwaad. Collectief (of gemeentelijk) kwaad is aanwezig wanneer God ons een *gezamenlijke* verantwoordelijkheid geeft en we niet in overeenstemming daarmee handelen. Daarbij is natuurlijk duidelijk dat het kwaad (of de ongerechtigheid) altijd door personen wordt gepraktiseerd. Daarom is ongerechtigheid in 2 Timotheüs 2 ook verbonden met de afzondering van personen. Gemeentelijke ongerechtigheid is dus een zonde die niet rechtstreeks aan *individuele* personen kan worden toegerekend, maar die voor rekening komt van de *gezamenlijke* broeders en zusters van een plaatselijke gemeente (vergadering).

Met gemeentelijke ongerechtigheid wordt dus gedoeld op leringen en praktijken die in strijd zijn met de geopenbaarde wil van God als het gaat over Zijn Gemeente en het samenkomen van de plaatselijke vergadering. Het gaat hierbij niet om details in de uitleg en de praktische verwerkelijking, maar het gaat om de beginselen die God ons heel duidelijk in Zijn Woord laat zien. Wanneer de plaatselijke vergadering bijv. weigert bozen uit haar midden weg te doen, dan is dat gemeentelijke ongerechtigheid. Wanneer een plaatselijke vergadering in leer en/of praktijk de uitdrukking van de eenheid van de Geest

---

⁵ H. Smith, in zijn commentaar op de Tweede Brief aan Timotheüs

aantast, dan is dat ook gemeentelijke ongerechtigheid. Wanneer een plaatselijke vergadering de eenheid van de Geest niet wil bewaren in de band van de vrede, dan is dat gemeentelijke ongerechtigheid. Wanneer een plaatselijke vergadering in haar praktijk bewust afwijkt van de grondbeginselen voor toelating aan de Tafel van de Heer, dan is dat gemeentelijke ongerechtigheid. Wanneer een handeling bewust en aanhoudend ingaat tegen de Bijbelse waarheid *'Er is één Lichaam'*, dan is dat uiteindelijk altijd een verkeerd, door 'ongerechtigheid' gekenmerkt gedrag.

Wanneer er verkeerd wordt gehandeld door gebrek aan kennis, moeten we alle mogelijke zorg en milde genade betonen. Een scherpe veroordeling zou in zo'n geval helemaal misplaatst zijn. Waar het maar mogelijk is, moeten we in zulke gevallen de waarheid van God in liefde voorstellen. Maar wanneer er in plaatselijke vergaderingen bewust – en tegen beter weten in – wordt vastgehouden aan leringen en praktijken die afbreuk doen aan de waarheid *'Er is één Lichaam'*, dan moeten we 2 Timotheüs 2 toepassen. Dan moeten we ons 'reinigen', ons afzonderen en ons daardoor onttrekken aan die ongerechtigheid. We scheiden ons van de personen die deze ongerechtigheid praktiseren en daarmee – in het uiterste, ergste geval – ook van een hele groep gelovigen. Laten we eraan denken dat de vermaning in 2 Timotheüs 2 weliswaar persoonlijk gericht is en geldt voor elk van ons afzonderlijk, maar dat het allemaal hoort bij de vraag hoe we ons hebben te gedragen in het Huis van God (1 Tim. 3:16). Juist de Tweede Brief aan Timotheüs is verbonden met de laatste dagen van het christelijke getuigenis en het verval. Daarom heeft deze oproep heel beslist ook een gemeenschappelijke kant en toepassing.

Maar laten we bij dit alles de positieve aansporing niet vergeten. Er wordt immers gezegd: "... met hen die de Heer aanroepen uit een rein hart". Er zullen altijd gelovigen zijn met wie we in een gelukkige gemeenschap en harmonie een gemeenschappelijke weg kunnen gaan. Dat zijn medegelovigen die de wens hebben hun Heer trouw te volgen – met een ruim hart op de smalle weg.

E.A. Bremicker

(uittreksel uit zijn boekje *Vast verbonden*, recent bij de uitgever verschenen)